MESSIDOR

Revista Mensual

ANY I | Barcelona, 29 Octubre de 1918 | NÚM. 13

Regionalisme :: Solidaritat Internacional :: Iberisme

MESSIDOR admet col·laboració en totes les llengues iberiques i neollatines i en llengua anglesa.

Oficines : Carrer Rosselló, 166. - Telèfon G. 791 - BARCELONA

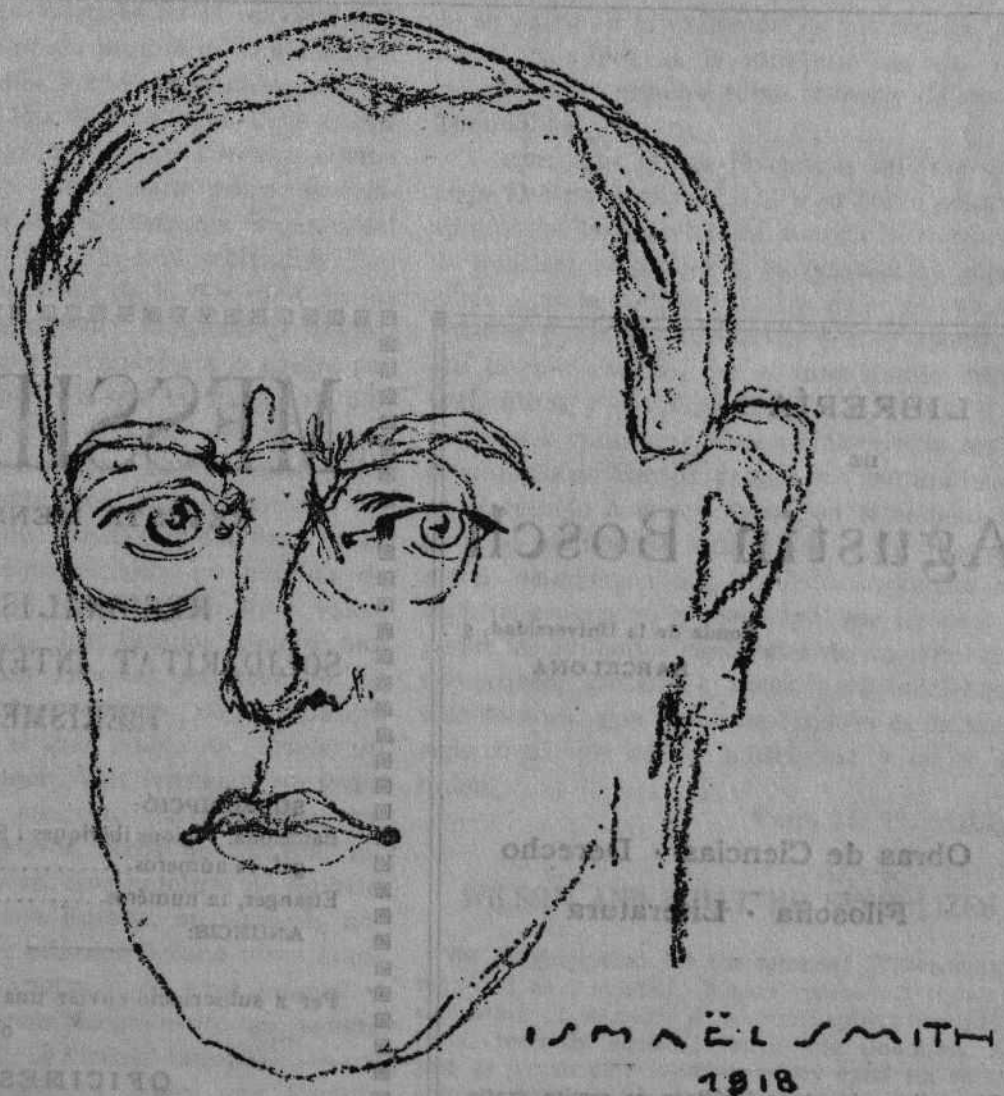

EL PRESIDENTE WILSON
que labora por el mejoramiento de la conciencia humana.

EL PRESIDENT WILSON
qui labora per l'elevació de la conciència humana.

SUMARI: Orientación. — Wilson, símbolo, per **Paul M. Turull.** — Wilson and what he simbolizes, de **E. B. trad.** — Una encuesta de «Messidor». — Respostes a l'enquesta de «Messidor»: Del **Sr. Adolfo Bonilla y San Martín,** Catedrático de Historia de la Filosofía de la Universidad de Madrid.—Libertad y Utilitarismo, per **Francisco Sala Rovira.**—La actuació Camboniana i Catalunya, per **Paul M. Turull.** — La Labor del Sr. Ventosa. — Controversia. — Catalunya davant la propera pau, per **Raimond Negre i Valet.** — Crònica internacional. — Crònica regional. — Bibliografia.
Dibuixos: El President Wilson.—Joan Ventosa i Calvell.—Francesc de P. Cambó.

ORIENTACIÓN :: Hemos venido a la luz en una época de grandes inquietudes, de grandes convulsiones, y si nos hemos visto inducidos a tomar un nombre, es esto sólo una de las formas de manifestación de ese clamoreo anónimo y tumultuoso que es el palpitar del alma del tiempo; el tiempo, que actualmente es de idealismos y a la vez de grandes realidades. ¶ Estamos, pues, en el atrio que conduce a las regiones luminosas del porvenir; y este atrio, abierto está a todos los que sientan deseos de renovación, de plasmación, de revolución. ¶ Estaremos alejados de sectarismos. Seremos al par lectores y colaboradores; soldados seremos en la lucha eterna del hombre consciente y culto contra sí mismo, contra sus propias pasiones y preocupaciones. Pero nosotros tendremos a menudo fija la mirada en un programa: la depuración y la libre evolución de la personalidad catalana, como la de todos los pueblos que sientan plenamente la suya propia, la realización del ideal federativo del Iberismo, que inspiró al poeta Maragall, y, en fin, la obtención de la mayor harmonización posible con los pueblos más afines y con la Humanidad entera, hermana nuestra, laborando así por el advenimiento de la cultura integral universal, de la verdadera civilización, que estará basada en el Código de la Sociedad de las Naciones, lazo de concordia entre todos los pueblos de la Tierra.

LIBRERÍA
DE
Agustín Bosch
Ronda de la Universidad, 5
BARCELONA

Obras de Ciencias · Derecho
Filosofía · Literatura

El catálogo de obras jurídicas se remite gratis
a quien lo solicite

MESSIDOR
REVISTA MENSUAL
REGIONALISME
SOLIDARITAT INTERNACIONAL
IBERISME

SUBSCRIPCIÓ:
Barcelona, regions ibèriques i Portugal, 12 números..... 2'50 pts.
Etranger, 12 numéros..... 3'00 »
ANUNCIS:

Per a subscripció enviar una postal
o telefonar a les
OFICINES:
Rosselló, 166—Telèfon G. 791—Barcelona

20 cènt.

WILSON, SÍMBOLO

Nosotros creemos que en los momentos actuales Wilson es un símbolo. Wilson representa hoy la aspiración de todos los espíritus nobles y generosos hacia una superación, hacia la Justicia, hacia la Bondad, hacia la Verdad. Y como la Verdad, pese a escépticos y malvados, existe como existe el bien, y no es yankee, ni inglesa, ni alemana, sino universal; por eso vemos en Wilson un símbolo universal, símbolo de la filosofía de las democracias «basadas en la máxima cultura del mayor número posible de ciudadanos».

Hoy Wilson habla y todo el mundo escucha; él es el Fénix de alas de fuego que tiene en sus manos el globo terráqueo. ¡Qué hermoso poema hubiese compuesto Rubén Darío sobre ese Pontífice Máximo de la Democracia organizada! Hombres secos de corazón han pretendido que ha predicado la doctrina de la Sociedad de las Naciones sólo para obtener el sacrificio sumiso de sus conciudadanos llevándolos a la guerra por fines económicos; pero los que tal hablan no han convivido ni conocen el alma de esas razas anglo-sajonas; ignoran que, aunque entre ellos haya algunos aventureros, los americanos no son sólo hombres de negocio; que Wilson no es un guerrero imperialista, sino un hombre de estudio, un espíritu filosófico de alto valor; olvidan tal vez que los Estados Unidos han tenido un Abraham Lincoln, redentor de los esclavos; un filósofo pedagogo, noble corazón, llamado Emerson, el gran amigo de Carlyle; un poeta de la Naturaleza, Walt Witmann; un genio inventor, Edisson; etc., etc. Esos hombres escépticos y especulativos, secos de corazón, incrédulos o chovinistas, esos hombres de espíritu envejecido de la vieja Europa, no merecen, no, que vengan de más allá del Océano otros hombres fuertes como atletas y de alma infantil y candorosa a derramar alegremente su sangre sobre los campos de la viciada Europa.

Esos soldados ingenuos saben que Francia tuvo un Lafayette, noble aristócrata republicano, que, seguido de una hueste de hombres valerosos, fué a América a hacer don de su propia vida por los ideales de la libertad humana; saben también que Francia tiene hijos como Joffre, como Foch; pero son demasiado puros de espíritu para saber que no todos los hombres de la vieja Europa son como los citados, sino muchos de ellos hombres viciados, mezquinos e hipócritas, porque la grandeza de alma de los soldados americanos es proporcionada a la inmensidad de los dos Océanos que abrazan las playas de su patria, a la extensión de sus fértiles llanuras inacabables, a la amplitud de sus lagos transparentes grandes como mares y de sus ríos formidables.....

Vengan esas almas jóvenes a infiltrar en la vieja Europa su ingenuidad y su noble grandeza, abrámosles las puertas de nuestra inteligencia y de nuestros corazones y busquemos no sólo su alma, sino la cooperación honrada de sus actividades y de sus iniciativas por la asociación, por la co-operación, por el intercambio intelectual, social y económico.

De esas razas que, con sus hermanas las anglo-sajonas de Europa, poseen una cultura basada en el respeto a la ley moral, en el respeto a la libertad individual supeditada a la disciplina social, asimilemos por libre discernimientoes e espíritu progresivo y evolutivo que ha de completar las brillantes cualidades de nuestras razas neo-latinas, geniales a veces, pero indolentes e inconstantes, que viven agitándose estérilmente siglo tras siglo en la indisciplina y en el desorden.

PAUL M. TURULL.

WILSON AND WHAT HE SIMBOLIZES

We consider that for the moment Wilson may be regarded as a symbol. Wilson represents today the aspiration of all noble & generous spirits towards an ideal, towards Justice, Truth and Goodness. And just as Truth and Goodness really exist (in spite of sceptics and cynics) so are they neither Yankee, nor British, nor German but Universal and just therefore we see in Wilson a universal symbol of the Philosophy of Democracies founded in the «maximum culture of the greatest possible number of citizens».

Today Wilson speaks and all the world listens, he is the Phoenix with wings of fire and holds the terrestial globe in his hands. What a beautiful poem Ruben Dario might have written about this Pontiff Maximo of Organized Democracy!

Narrowminded men, whose hearts have withered within them, have pretended to think that he preached the doctrine of the League of Nations merely to lead his fellow citizens to war for economic ends but those who believe this have never known nor lived in community with the soul of these Anglo-Saxon races. They ignore that although adventurers are to be found among Americans too yet they are not all business men and Wilson is no Imperialistic War-Lord but a student with a philosophic spirit of the highest value; they forget that the United States produced an Abraham Lincoln, the redeemer of the slaves, a noblehearted philosophic teacher called Emerson, Carlyle's great friend, the naturalistic poet Walt Whitman and an inventive genius such as Edison.

Such sceptical, speculative men whose souls are rusted or dead, men of the old European school do not deserve that from across the Ocean there should come men strong as athletes, with frank, free souls, willing to spill their blood joyfully on the fields of the viciated continent of Europe.

These ingenuous soldiers know that France was the country of Lafayette that noble, aristocratic republican who, with a host of valiant men, went to America to lay down his life for the ideals of human liberty. They know that France has sons such as Joffre and Foch but they are too pure of heart to know that not all sons of old Europe are such as these, that there are many who are mean and hypocritical, for the American soldier's greatheart edness is in proportion to the immensity of the Oceans that wash the shores of his country, to their endless fertile plains, to the extent of their vast transparent lakes and formidable rivers.

May these fresh spirits sow in old Europe the seed of their ingenuity, nobility and grandeur, may our hearts and our intellects be opened to them. Let us not only seek their soul but also their honourable co-operation, activity and initiative by means of association and intellectual, social and economical intercourse.

These races, with their brethren the Anglo Saxons of Europe, possess a culture based on respect for moral laws and individual liberty subject to social discipline, let us try to freely assimilate their progressive spirit and evolution and so complete the brilliant qualities of the neolatin races which, though inspired at times, are nevertheless indolent and inconstant, living for centuries in a state of sterile agitation, indiscipline and disorder...

E. B. trad.

Una encuesta de «MESSIDOR»

1.ª La Sociedad de las Naciones ¿será realizable? — Medios para lograrlo.

2.ª Medios pedagógicos y sociales para hacer arraigar en el espíritu del hombre el culto de la «lealtad», de la «palabra dada», de la «equidad».

3.ª Medios y procedimientos educativos y de distribución de las horas de trabajo que permitan a cada individuo, sea hombre o mujer, desarrollar íntegramente las propias actividades y dedicarse en bien propio y en el de la Sociedad a la ocupación preferida o a diversas ocupaciones y actividades.

4.ª ¿Es conveniente la adopción de una lengua universal para relaciones comerciales y científicas, o bien es preferible adoptar alguna de las nacionales ya conocidas? Medios para perfeccionar las lenguas regionales o de nacionalidades anexionadas a otra más poderosa. Importancia y aplicación que les debe ser concedida.

Cada persona consultada podrá libremente contestar a una o a varias de las cuestiones propuestas. «MESSIDOR» se honrará publicándolas.

Aconsejamos a nuestros lectores que adquieran los números precedentes de «MESSIDOR», pues así podrán hacerse cargo de la relación que guardan los trabajos publicados y de la orientación que los inspira, completándolos, y elaborando un criterio definido.

Respostes a l'enquesta de «MESSIDOR»

Del Sr. Adolfo Bonilla y San Martín, Catedrático de Historia de la Filosofía de la Universidad de Madrid

LA SOCIEDAD DE NACIONES

Entre los temas sometidos a dictamen por MESSIDOR, ninguno de tan universal interés ni de trascendencia tan inmediata como el relativo a las probabilidades y medios de constitución de una Sociedad o Liga de las Naciones, encaminada a evitar catástrofes como las de la actual Gran Guerra, y a resolver pacíficamente los conflictos que en adelante pudieran surgir. Trátase de algo semejante a lo propuesto por Mr. Woodrow Wilson en la última de sus *Bases de paz*: «Una asociación de Naciones — dice el Presidente norteamericano — debe ser formada, ajustada a convenios específicos, con el propósito de dar mutuas garantías de independencia política e integridad nacional, lo mismo a los grandes que a los pequeños Estados.»

No es nuevo el *desiderátum*, especialmente en España, donde Séneca insistió ya, en antiguos tiempos, en la necesidad de reconocer la comunidad moral humana; donde, en el siglo XVII, el insigne Francisco Suárez describió, en inmortales párrafos del tratado *De legibus*, el sentido ideal de una Sociedad de Naciones; y donde ahora, durante la universal contienda, nuestro pueblo está dando muestras de rectitud y de justicia, dignas de perpetua recordación.

Pero no se trata indudablemente, en el tema a que se refieren las presentes líneas, de forjar hipótesis más o menos novelescas respecto de lo que sucederá en tiempos más lejanos de nosotros que los de las edades prehistóricas. Quede semejante tarea para seguir sirviendo de grato ejercicio a la fantasía de los escritores. Se trata de discurrir acerca de si está o no próxima la constitución de la Liga o Sociedad de Naciones a que antes aludíamos: de si tal propósito es un ideal de realización cercana, o una utopía irrealizable; y de si, en el supuesto de que todo autorice a pensar que no nos encontramos ante un vano sueño, pueden arbitrarse medios prácticos para llevar a cabo el anhelo de todos.

Que no es obstáculo a la existencia de una Sociedad de Naciones el hecho de contrapuestos intereses, de ambiciones contradictorias, de mal regulados instintos, parece evidente, si se considera que, en el orden interior de cada una de las Naciones suelen darse también esa contraposición, esa contradicción y esa perversidad de inclinaciones, sin que esto obste al mantenimiento del orden y a la realización general de la justicia, sin la cual, dada la naturaleza humana, toda vida social sería imposible.

Pero, a pesar de la similitud, es también patente la diferencia: en la esfera interior nacional existe una autoridad, un poder superior, coactivo *en potencia o en acto*, que representa la efectividad de aquella realización de la justicia; mientras que en el orden internacional semejante autoridad o poder coactivo no existe, ni puede existir mientras se sostenga el principio, tantas veces repetido por los internacionalistas, según el cual los Estados poseen el derecho fundamental de autonomía, de independencia y de libre desenvolvimiento; y así «pertenece a cada Estado soberano no tolerar e impedir que en el territorio sometido a su soberanía se ejerza ningún acto ni se consume ningún hecho, *de cualquier naturaleza que sea*, que directa o indirectamente implique o pueda implicar el ejercicio de la pública *auctoritas*, del *imperium*, de la *jurisdictio*, por parte de una soberanía extranjera.» (P. Fiore: *El Derecho internacional codificado;* art, 93.)

Sin *renunciar* a este fundamental derecho, no se explica que los Estados particulares lleguen a confederarse en Sociedad de Naciones, con suficiente eficacia jurídica para que sea posible la solución pacífica de los conflictos internacionales y el mutuo y permanente respeto de sus derechos respectivos. Y si tales Estados renuncian a ese derecho, pierden *ipso facto* la condición de *soberanos*, tan apetecida por cada uno de ellos, y tan indispensable, al parecer, para su libre desenvolvimiento. El dilema es notorio. Los individuos se asocian libremente, y encuentran en el organismo por ellos formado un nuevo factor que acrecienta considerablemente la masa de sus energías disponibles; pero lo hacen con arreglo a normas, leyes o preceptos, que otro organismo superior sanciona, y a los cuales deben *la posibilidad jurídica* de su constitución y de su funcionamiento. Mas como en el orden internacional no existe tal organismo superior (ni puede existir, repetimos, mientras la estructura actual de los Estados no desaparezca), tampoco es dable la posibilidad mencionada.

Supongamos, sin embargo, que desvanecidos los recelos, unas cuantas Naciones (no todas, porque gran número de ellas no han llegado todavía a alcanzar la suficiente independencia para ostentar representación), más o menos po-

derosas, se prestan, como los individuos en el contrato social de Rousseau, a renunciar parcialmente a su pretendido derecho de soberanía y a someterse, en lo que toca a los conflictos de cualquier género que puedan surgir en la esfera internacional, a los acuerdos de un Comité o Senado, compuesto de representaciones de todos los asociados. Si la Nación perjudicada por el acuerdo no se somete, será preciso, para reducirla, recurrir a la guerra (militar, económica, o de otra especie cualquiera), y muy poco o nada habremos adelantado respecto de la anterior situación.

Pero ¿se someterá?... He aquí el nudo de la dificultad. Y creo yo que, a pesar de los buenos deseos de Mr. Wilson (cuya realidad nos hubiera venido de perlas a los españoles en 1898), aquella *sumisión* no podrá asegurarse nunca, mientras las nacionalidades conserven sus caracteres distintivos y el natural celo por su particular prosperidad, lo cual constituye un obstáculo poderosísimo para la finalidad que se pretende.

Por los años de 1795, trazó Kant un *Proyecto de paz perpetua*, la substancia de cuyos artículos ha trasladado Mr. Wilson, sin decirlo, a sus citadas *Bases*. Y allí escribía el pensador de Kœnisberg estas palabras, que me parecen extraordinariamente razonables, y con las cuales termino las mías:

«Que un pueblo pueda decir: «No debe haber guerra entre nosotros: constituyámonos en Estado, es a saber, establezcamos nosotros mismos un poder legislativo, ejecutivo y judicial que resuelva nuestras diferencias», eso se concibe. Pero si este Estado dijese: «No debe haber guerra entre nosotros y los demás Estados, aun cuando yo no reconozco otro poder supremo que garantice nuestros recíprocos derechos»; no se observa en qué va a fundar esta confianza en sus derechos, si no es en el libre federalismo, suplemento del pacto social, que la razón debe necesariamente enlazar con la noción del Derecho de gentes, si algo permite concebir este Derecho... Y como las ideas que (los Estados) se forman del Derecho de gentes, les impiden absolutamente realizar este plan, y les fuerzan a rechazar en la práctica (*in thesi*) lo que es verdad en teoría (*in hypothesi*), no puede substituirse (si no se quiere perderlo todo) a la Idea positiva de una *República universal*, sino el suplemento *negativo* de una *alianza* permanente, que impida la guerra y se extienda insensiblemente para detener el torrente de las injustas e inhumanas pasiones que siempre han de amenazar romper ese dique.» Semejante *alianza*, que no implica la existencia de una Sociedad de Naciones, es ahora, quizá, lo único en parte realizable.

ADOLFO BONILLA Y SAN MARTÍN.

LIBERTAD Y UTILITARISMO

Casi todas las ilustres mentalidades que hasta al presente han respondido a la encuesta iniciada por MESSIDOR acerca de si creían ser realizable la ansiada Sociedad de las Naciones, han coincidido en un extremo esencialísimo y de gran importancia, a saber: que uno de los mayores obstáculos para que pueda conseguirse la formación de la pretendida Sociedad en toda su perfección cuando menos, radica en la propia naturaleza humana, maleada por las pasiones y concupiscencias en ella características.

Desgraciadamente es ésta una grande y dolorosa verdad; bien que reconociéndola hemos dado un paso de gigante, pues nos ponemos en situación de que sea más prontamente remediada, aplicando con mayor precisión y prontitud el cauterio que ha de borrar el infamante tatuaje baldón de nuestra raza. *Nosce te ipsum*, decían los latinos, seguros que del propio conocimiento surgen los más adecuados remedios para la propia perfección; que daño conocido es daño medio remediado, que este conocimiento nos puede proporcionar la pócima y confortante del mal que nos aqueja.

El que sólo sabe que no sabe nada, algo sabe, y esta sabiduría suya, por rudimentaria que sea, le pone ya en mejores condiciones para adquirir una ulterior y más extensa cultura, que aquel que sin saber nada se figura entender en mucho y conocerlo todo.

Desde que estalló la actual tremenda guerra, la idea de una «Sociedad de Naciones ha ido arraigando profundamente en la conciencia universal, hasta tal punto, que la propia Alemania en su reciente proposición de paz (1), ha comunicado al Presidente Wilson su deseo de que se discuta la paz bajo la base del programa de Wilson sobre liga de las Naciones.

¿Y no sería en extremo lamentable y doloroso que cuando nos hallamos ya cercanos a la meta, que cuando en un momento quizá inesperado se

(1) De buen grado o como tabla de salvación del desastre inevitable. (N. de la R.)

presente nuestro ideal como una posibilidad en vías de realización, tengamos que abandonarla y declararnos humillados, vencidos por nuestras propias debilidades, por nuestras miserias y concupiscencias, por nuestro egoísmo y nuestras ansias de medro, por nuestro desconocimiento, o mejor — y este mejor es el peor — por nuestra carencia absoluta de respeto a los derechos y libertades ajenas?

Porque en último lugar, toda la cuestión de nuestra misérrima parvedad moral puede reducirse a estos términos: aspiración de una máxima libertad en nuestras acciones cercenando hasta lo infinito las del prójimo, un utilitarismo quintaesenciado hasta la aberración, culto exagerado a la egolatría y completa falta de respeto al desenvolvimiento de las personalidades ajenas; esto es utilitarismo absurdo y exagerada libertad individual.

Y obsérvese cómo hacia estos extremos convergen como a su centro de gravedad todas las imperfecciones humanas y las mismas faltas de lealtad, de la palabra dada y de la equidad, en tales causas reconocen sus efectos.

Porque al desear la máxima libertad para nuestras propias acciones, es evidente que hemos de olvidar, de atacar, de cercenar, de violar forzosamente sagrados derechos y libertades ajenas, pues precisamente la libertad de *todos*, la libertad de la comunidad se funda en que cada una de las propias libertades individuales se mantenga limitada a su propia esfera de legal acción, ni más, ni menos. Por eso tenía sabiamente Kant una idea del derecho, según la cual, éste venía a constituir una especie de mecanismo legal, por el que la *libertad* externa de cada hombre puede coexistir con la de los demás, o sea que para él el Derecho era: el conjunto de aquellas consideraciones mediante las cuales la libertad de cada uno puede coexistir con la de los demás, *según una ley universal de libertad* — y de *moralidad* añadiríamos nosotros para dejar más perfecta, éticamente hablando, la concepción del filósofo de Koenigsberg.—Fichte, escuela Kantiana, partiendo de la libertad del sujeto racional, deducía de tal noción el concepto del Derecho, de la ley jurídica, de la sociedad civil y del poder público y según él la libertad era un elemento esencial inmediato de la misma racionalidad; mas a la razón — siempre según Fichte — se le impone la necesidad de reconocer fuera del propio *yo* otros seres racionales, de donde nace inmediatamente la relación que se llama jurídica.

Es digno de notarse: este desconocimiento de las libertades ajenas que junto con el exagerado utilitarismo, pueden ser algún día un obstáculo serio para la realización perfecta de una Sociedad de Naciones, suele traducirse siempre por parte del sujeto desconocedor de derechos en un despreciativo y significativo encogimiento de hombros que simboliza el modo de ser de toda una serie de generaciones y que concentra en sí el egoísmo más refinado. Es el irritante *«que me importa»* despreciativo, cruel, arbitrario y esencialmente egolático que al *no importársenos* nada del bien o del mal del prójimo, nos incensamos a nosotros mismos, queremos un mundo para nosotros a nuestra imagen y semejanza y en tal momento dado nos figuramos ser nosotros también el centro de todo el Universo, alrededor de cuyo centro gravitan todos los demás cuerpos de escasa o nula importancia.

Y esto no puede, no debe ser así, que al fin y al cabo es el hombre un ente de razón dotado de corazón capaz de sentimientos grandes y generosos, en virtud de los cuales llegamos a veces también — justo es reconocerlo — a los más elevados, a los más sublimes sacrificios. Pero como si en nosotros luchasen constantemente en nuestro interior dos hombres, el bueno y el malo, así ha sido y así es, pero... ¿así será siempre? Desgraciado sino, el de este género humano nuestro tan miserable si en venideros siglos— los verdaderos siglos de oro — los hombres no pueden elevarse a un superior estadio ético y estético de una más extensa cultura y una más humana humanidad a la par, si los hombres no podemos desprendernos de esta carcoma ruin y rastrera, de esta reata que venimos arrastrando desde luengos siglos.

Verdad de nuestro aserto es que la experiencia nos enseña y la historia nos confirma, que en todo lugar donde se halle establecida una comunidad de hombres, tienden estos a convertirse de colectividad consciente que es, en gregaria muchedumbre. El hombre sociable por naturaleza, ama la sociedad, pero ese mal entendido principio de libertad que llevamos inherente a la naturaleza humana y que es una de las mayores innatas aberraciones nuestras, hace que una vez el hombre dentro de la sociedad tienda al atomismo y a la disgregación. Queremos la sociedad, pero una vez dentro de ella nos encontramos encerrados en un, para nosotros, estrecho círculo y sin pretender romper éste por completo, queremos ensancharlo hasta tal punto, que nos permita movernos a tenor de lo que nosotros creemos nuestra *natural libertad* y que debiera traducirse por nuestra *propia conveniencia*.

Y es que el hombre entiende por libertad todo aquello que a él pueda serle *útil* y *favorable* y abomina siempre de todo lo que pueda impedirle el alcance del goce supremo que le proporcionan estas injustas *utilidades* y *favorabilidades*.

Todos tenemos nuestros ideales y nuestras aspiraciones, todos quisiéramos un mundo he-

cho exclusivamente para nosotros y que nuestros asociados hubiesen sido criados a la imagen y semejanza que a nosotros nos hubiese convenido. Este es el vil egoísmo humano, la imperfección de la criatura racional, el estigma del primer pecado. Y con tales premisas la Sociedad de Naciones sería imposible.

Los humildes, los resignados, *los buenos*, son una tan exigua minoría que no influyen para nada en este cómputo de ideas.

Buscamos la Sociedad porque la necesitamos, porque hasta en nuestro egoísmo llegamos a comprender en algunos momentos lúcidos, que el mismo Dios quiso que fuésemos sociables al darle a Adán a Eva por compañera, porque sabemos *«que la historia del hombre troglodita y antisocial, si se conociese completamente, sería la epopeya del dolor»*, porque instintivamente comprendemos que sin la sociedad no podríamos vivir.

Pero luego, a esa sociedad, para alcanzar una estabilidad perfecta le es preciso imponer deberes a los asociados, y el hombre que por naturaleza repugna también de todo mandato, de todo precepto superior tiende a dejar aquellos deberes incumplidos, quiere sólo beneficiarse con los derechos que el estado social le proporciona sin cumplir las obligaciones a aquellos derechos anejas, y si las cumple, es la mayor parte de las veces por el derecho de la fuerza, no por la fuerza del Derecho. En una palabra, la sociedad llega a hastiar al hombre que la acepta como requisito indispensable para su propia existencia.

Así si examinamos todas las acciones humanas, mediante las cuales nos unimos con nuestros semejantes, veremos como norma informativa de las mismas, dos únicas razones: *la utilidad y la necesidad.*

Ello será materia para un próximo artículo.

FRANCISCO SALA ROVIRA.

LA ACTUACIÓ CAMBONIANA I CATALUNYA

El Sr. Cambó és home d'ideals, de pensament enlairat, de voluntat genial. L'ambició personal no serà mai capable de consagrar tota una vida a un ideal de caràcter general, no serà mai capable de marcar per si sola un camí ple de dificultats, com ple de conseqüència, vers una orientació fixa, tan alta, com és l'enlairament del nivell polític, econòmic, social, de Catalunya. ¿Tenen rahó els qui acusen a En Cambó d'haver traït la causa de l'autonomia integral de Catalunya, dedicant-se des del Govern al millorament general econòmic de totes les regions hispàniques? Tan inútil com inoportuna ens semblaria la resposta com l'acusació. En l'estat actual de la política internacional podia el Sr. Cambó haver intentat donar a l'opinió catalana una actitud semblant a la dels nacionalistes irlandesos o bé altra semblant a la que adoptaren anys ha els escocesos. La intrasigència dels primers ha fet impossible tota solució autonòmica, la vigoria espiritual de les races escoceses fa sentir la seva influència individual i col·lectivament no sols a Anglaterra, sinó en els Estats Units i en altres països, com diu atinadament el Sr. Mack-Laghan en la seva obra *La Societat de les Nacions.* Cal considerar que si bé és cert que l'aspecte econòmic, més clar, l'esperit d'utilitarisme positivista ha absorbit en excés en la darrera època camboniana l'aspecte ètic i sentimental dels problemes actuals, no és motiu aquest per a pretendre desvirtuar la valor de l'actuació del Sr. Cambó, qui ha consagrat tota la seva prodigiosa capacitat d'ordenació al progrés econòmic no sols de Catalunya, sinó de totes les regions hispàniques El triomf de la política d'acció que éll sintetitza sobre la política de buida eloqüència, de frivolitat i d'abjecció que imperà entre els homes del Govern espanyol, adquireix caràcter trascendental, en l'ordre d'idees del progrés general i del bé social. Es per tant injust pretendre difamar o massa blasmar qui ha consumit energies incalculables, abrussant la seva pròpia vida per la reconstitució de la vida econòmica de les regions ibèriques, com abans ha fet sang de la seva sang, nervi dels seus nervis, l'ideal del ressorgiment de la consciència cívica i col·lectiva catalana. Brusquetats, sequetats, rigideses sentimentals? Què són aquestes tares minúscules davant la tasca constructiva, feconda, eficaç?... Cal esperar confiadament en que temps a venir podrà el senyor Cambó, afermat el seu prestigi, manifestar altres aspectes de la seva múltiple personalitat afavorint altres reformes autonòmiques i de caràcter cultural, ètic, polític i social que Catalunya, per raons de justícia, d'història i fins diríem d'estètica social, reclama. Altres homes completaran la seva obra. Si la llengua catalana parlada (fem excepció en favor de comptats esperits cultes) no deu passar definitivament a la categoria de patuès grosser com fatalment està devenint a Barcelona i en certes poblacions industrials especialment, perduda tota elegància de fonètica i de lèxic; si Barcelona, malgrat les seves activitats considerables, i les virtuts de laboriositat i

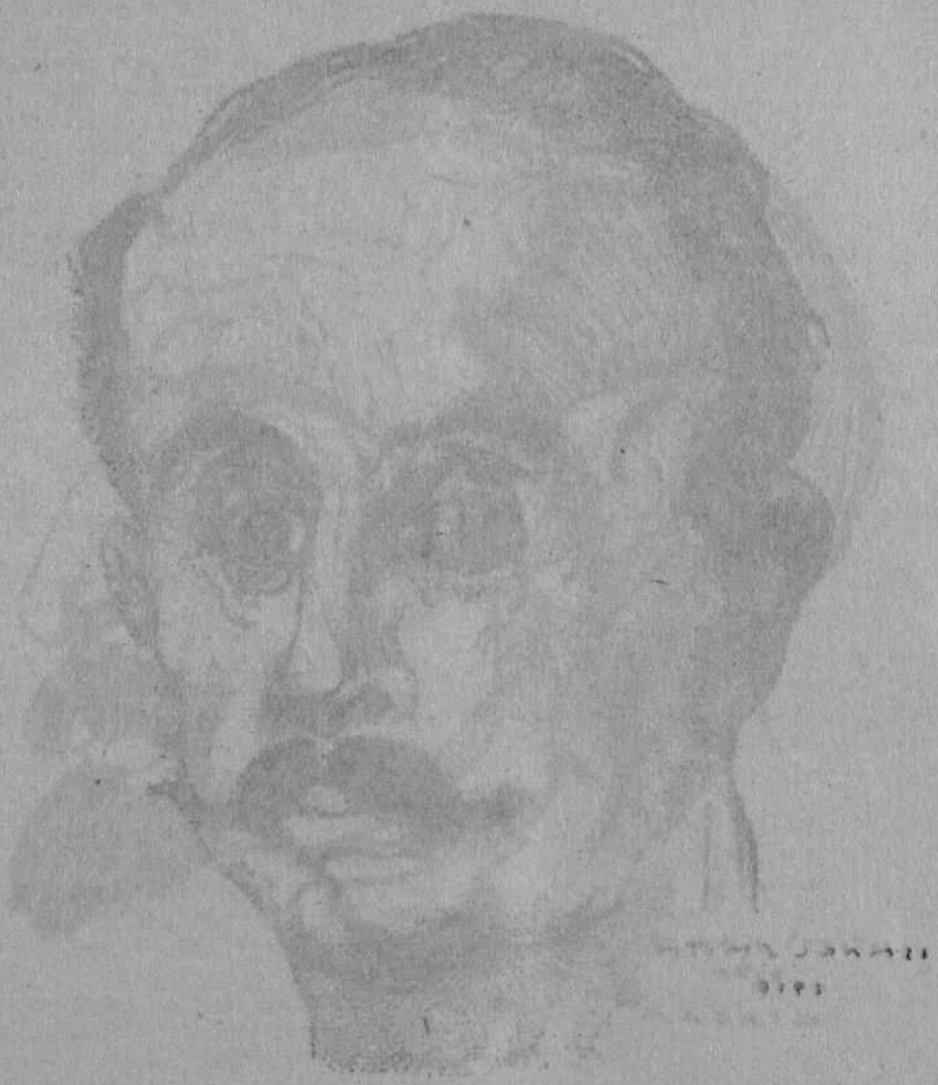

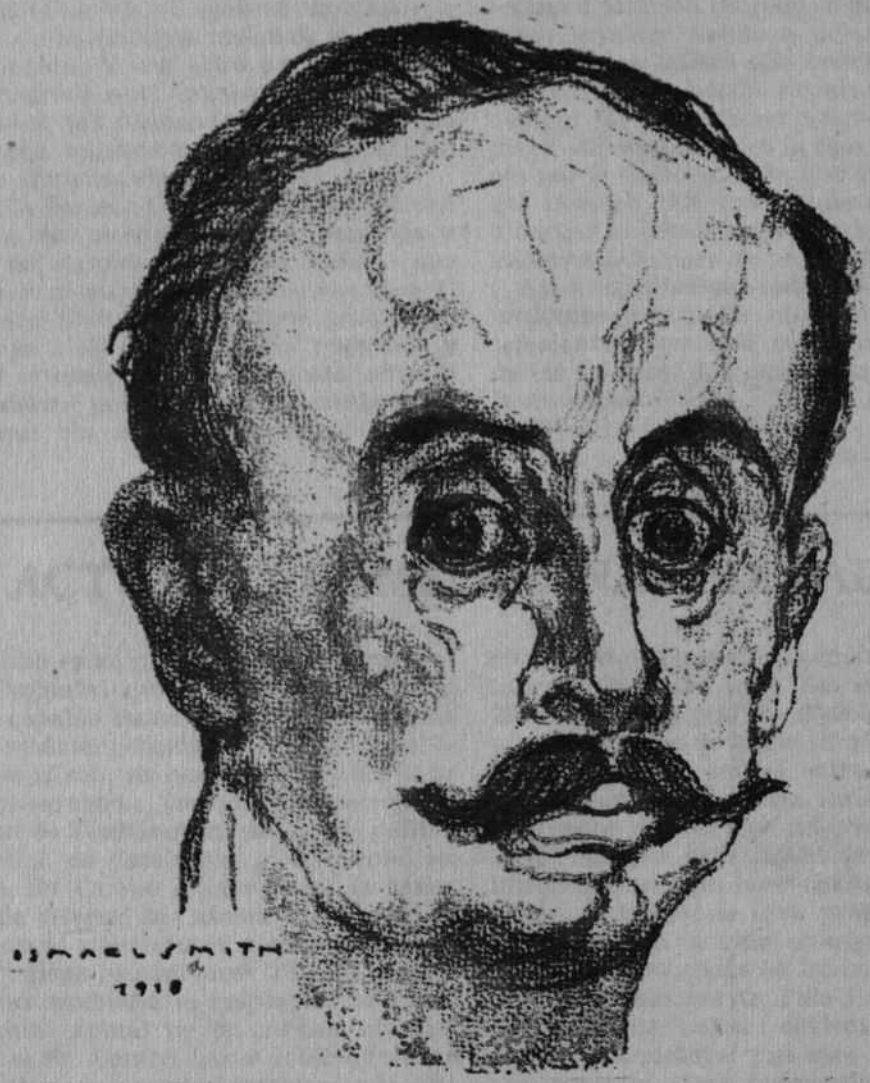

JOAN VENTOSA I CALVELL

Ministre de Proveïments.

Campió dels ideals autonomistes.

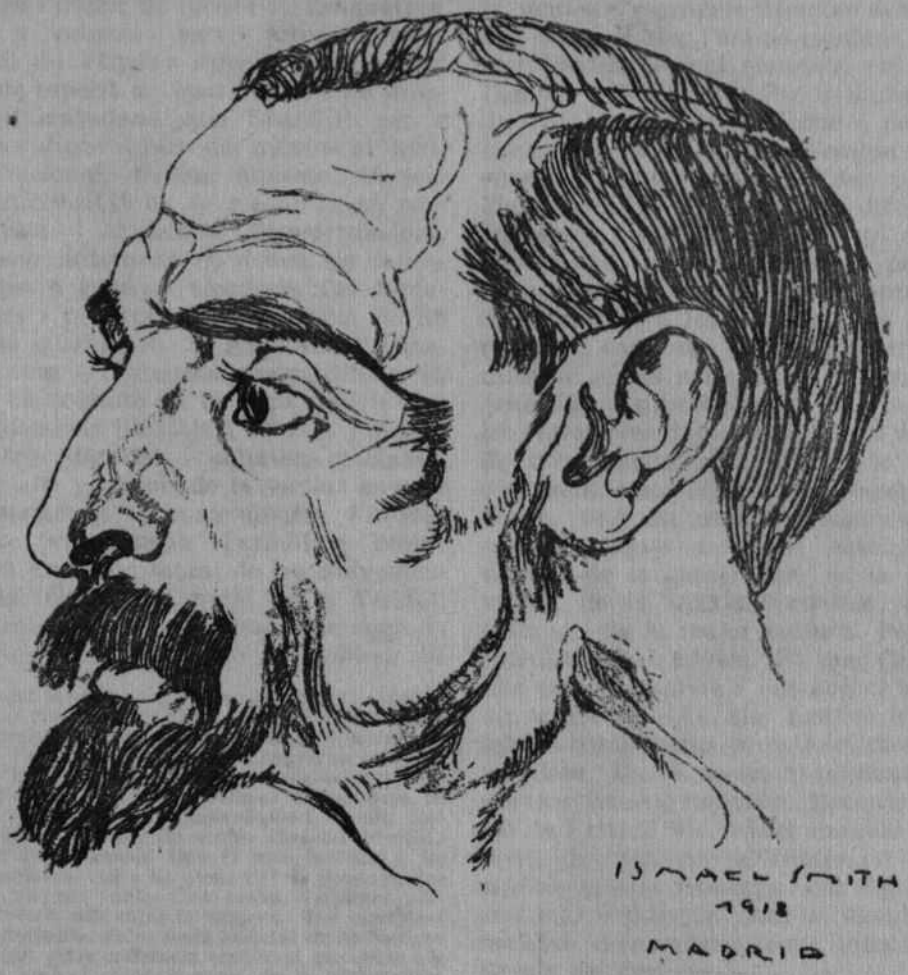

FRANCESC DE A. CAMBÓ

Ministre de Foment.

«Leader» de l'Autonomisme.

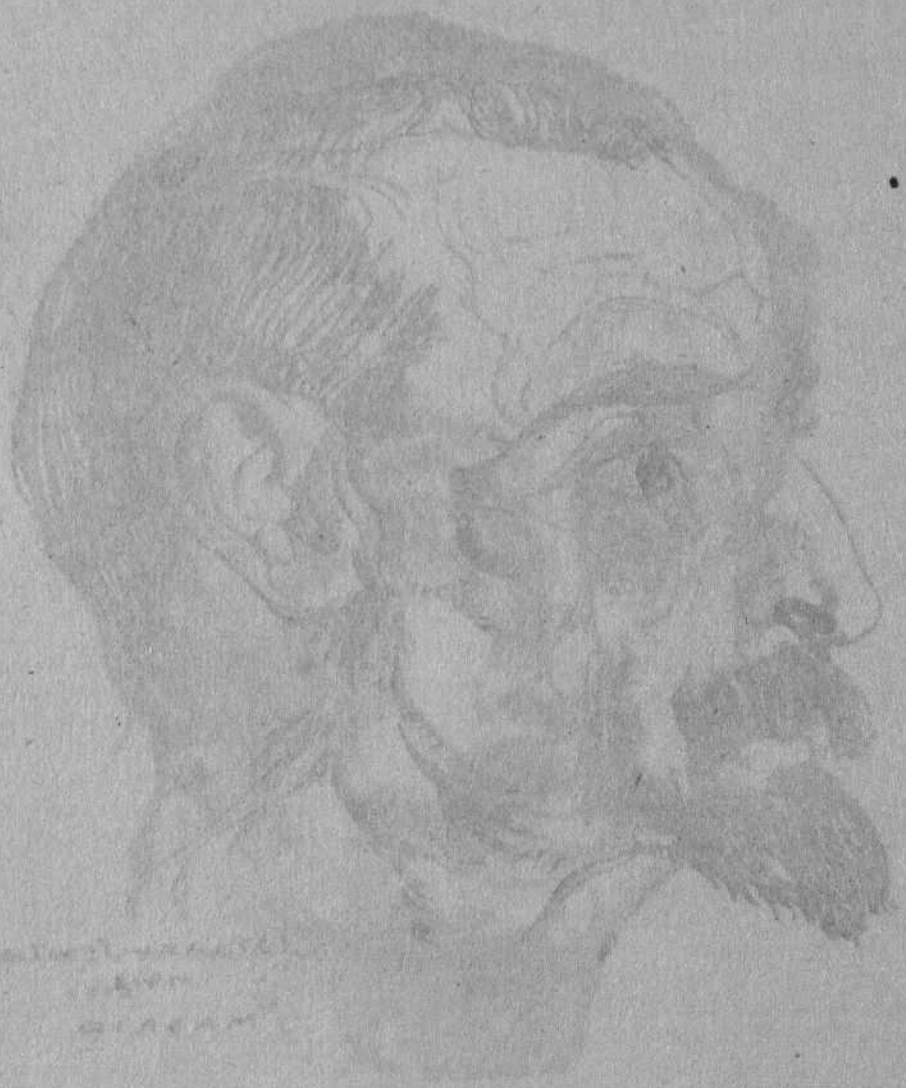

de moderació pròpies dels catalans (1), ha de ser quelcom més que una població d'espiritualitat grisa i anodina, caòtica i disgregada, població mesocràtica plena de prejudicis i devorada per petites enveges casolanes, metròpoli de mercaders, «pêle-mêle» impur de races i de llenguatges, condemnada a vulgar i servil provincialisme, capital, en fi, de «tipus» inferior sens unitat espiritual, sens esperit de continuïtat i de disciplina cultural ciutadana que l'habiliti per a jugar un paper digne dintre del moviment intellectual internacional, llavors aquesta situació d'enguniosa inferioritat ha de resoldre's en sentit de protesta i d'eficàcia transformadora. Jamai els ideals autonomistes deuen ser únicament tòpics per a guanyar eleccions. Cal descubrir les llagues i penetrar fins a l'ànima de les impureses que corrompen la societat catalana. Avui, veiem com la incultura mercantilista va penetrant en els costums de la terra, veiem com homes de professions lliberals i de cert prestigi, perduda l'antiga dignitat i enteresa catalanes, abdiquen dels alts principis de la veritat en ares de ço que anomenen la conveniència, l'interès positiu directe (vulgarment «l'armilla»), creant la corrompuda i sòrdida moral de les conveniències davant la immutable moral de la Veritat; una moral estreta, vulgar i casolana que degrada les costums, desterrant l'elevació i la noblesa del pensar i formant un esperit mancat de sensibilitat i de fineses espirituals, covard i mesocràtic propi dels pobles decadents i envilits condemnats a esclavitud o dependència on l'audàcia hipócrita i l'absència de veritable esperit cristià i la manca d'escrúpols triomfen sobre l'honestitat. Cal, doncs, lliurar l'ànima catalana de l'enviliment que l'amenaça; cal ennoblir, cal aristocratitzar l'ànima i la llengua. Per a lliurar als habitants de Catalunya del servilisme i de l'absorció del centre, és precís que la llengua sia co-oficial i ensenyada en totes les escoles; és precís que la Mancomunitat obtingui les delegacions per a Instrucció i Obres Públiques, ço que no impediria, ans al contrari formaria part d'un organisme central, regulador i controlador de les relacions entre les nacionalitats ibèriques federades, on cada una sacrificaria part de les pròpies diferenciacions a les altres, servant sols les més essencials i sunstantives i progresives, repel·lint les regressives o antiquades, a fi de compendre's, de no odiar-se sinó estimar-se amb respecte, procurant totes elles no un esperit tancat i exclusiu, sinó un esperit d'harmonització de les característiques naturals, sota el gran Ideal suprem de la comprensió, de la Federació Universal, de la màxima equitat, de la màxima justícia i de la major cultura. Per justícia i per estètica social havem dit que Catalunya necessita perfeccionar-se i emancipar-se. Justícia vol dir també estètica, car Justícia és sentit d'equitat, és comparació, proporció, mesura, harmonia i bellesa. En la societat catalana cal ennoblir, aristocratitzar l'individu. Recordem la dignificació de l'artesà, de l'obrer manual tan magistralment descrita per «Xènius» en el seu discurs *Aprenentatge i heroisme*. Cal dignificar i aristocratitzar l'individu com a membre d'una alta societat democràtica com intentà realitzar la Grècia de Pericles.

El veritable patriotisme diriem sintèticament no és precisament conservació, sinó millorament, perfecció, assimilació progressiva de virtuts agenes.

PAUL M. TURULL.

(1) El contingut mental català presenta tipos i aspectes diferents, des de el més ecuànim fins a degradacions diverses; una de les característiques més generals es la *tenacitat*, la perseverància en l'ordre *individual* per a conseguir independència, benestar material, i en empreses de caràcter positivista. L'esperit d'enveja, de coacció, mancat de grandesa, de generositat, el fa en canvi inepte, inconseqüent, incult, ineducat per a conseguir reformes de ample caràcter idealista col·lectiu; podiem dir en general que es més inclinat a les petites virtuts casolanes, que a les grans virtuts civiques, que necessita posseir un gran poble. Una prova d'aquesta afirmació es el poc interés que entre la majoria dels escriptors de Catalunya ha desvetllat l'idea de la Societat de les Nacions malgrat el contingut estremadament espiritual que conté i la relació que serva amb el reconeixement de la personalitat catalana. Aquesta apatia ha deixat orfa a la opinió catalana d'un moviment inspirat en aquest ordre d'idees. A Madrid entretant va fent prossèlits entusiastes la idea; els farsants, els traficants de la política desvirtuaràn l'idea. No tindrán dret a queixarse els catalans, si deixen inactiu el fons d'idealisme innegable que posseheixen.

LA LABOR DEL SR. VENTOSA

Laboriositat, elevació de mires, integritat; heu's-aquí les qualitats que caracteritzen l'actuació del Sr. Ventosa en els ministeris d'Hisenda i d'Aprovisionaments, virtuts aquestes que, portades a grau tan alt, constitueixen una veritable revolució dins les consuetuds del Madrid polític.

La seva gran capacitat per als problemes econòmics la posa com a home de bona voluntat al servei del benestar públic, incondicionalment, sense regateigs.

Un escriptor pensava, amb humorisme, que els negociants de momis i prebendes estaven amb ell d'enhoramala i en canvi els homes d'empresa, propulsors de la producció i de la riquesa tenien en En Ventosa un excel·lent director.

La seva actuació és intensa, ben dirigida i noblement intencionada. La seva eloqüència no és elegant, mes és sincera i positiva. Solament al final de les peroracions acostuma a associar modestament a la seva obra als seus oients i dirigits; i algú ha dit que no li calien tals concessions per a obtenir l'aplaudiment. que per si sola mereix la seva obra.

Controversia

SALAVERRÍA Y CAMBÓ

Hemos visto al Sr. Salaverría proclamarse campeón y atribuirse la exclusiva del optimismo español, presentándose como maestro de Cambó (!!!).

El Sr. Salaverría publicó en 1917 un libro titulado *El muchacho español*, donde hace optimistas afirmaciones. La Biblioteca de Sociología y Derecho de Madrid publicó en 1917, bajo el título de *El Pesimismo Español*, varios artículos del Sr. Cambó de fechas anteriores. El pesimismo de Cambó tenía un fondo optimista, pues señalaba la posibilidad del renacer de España si ésta aceptaba el sentir de Cataluña. Cataluña, enérgica e inquieta, es una nota disonante en el concierto desafinado y amorfo de la política española. Gracias a Cambó y a los suyos, la política española, aunque de mala gana, parece que va atemperando sus cuerdas al tono de Cataluña e intenta ir asimilando su actividad, su vitalidad y su optimismo. Así siga y así sea.—T.

SOBRE D. JOSÉ M.ª SALAVERRÍA

El Sr. Salaverría publicó poco ha un artículo en el *A B C* titulado «Los Extraños», poniendo de vuelta y media a los americanos. Nosotros hemos oído hablar a muchos cubanos y a algunos filipinos, y todos nos han dicho estar mucho más satisfechos de la intervención americana que de la antigua dominación española. Este testimonio es de «los de fuerza». El señor Salaverría, al elogiar la resistencia de los mejicanos a la intervención americana, muestra simpatía, y parece sentirse orgulloso de la «*cultura mejicana*»; de ese pueblo con estigmas de verdadero bandidaje y salvajismo, el más indisciplinado de los pueblos de América; ese pueblo que con violencia inaudita practica desde el Gobierno verdaderas persecuciones religiosas. No queremos extendernos, y contestamos al Sr. Salaverría con el artículo que encabeza este número, «Wilson, símbolo».—P.

CATALUNYA DAVANT LA PROPERA PAU

Els partits polítics de la Catalunya, *latu sensu*, no s'han pas captingut tots — lo suficient — de preparar el nostre poble pels esdeveniments de la pau futura.

En tots els pobles — o en gairebé tots — on batega una ànima nacional pròpia i exclusiva, els seus ciutadans patriotes veuen arribar el lluminós jorn de la lliberació de les llurs pàtries.

El triomf dels aliats amb la consegüent implantació del principi de les nacionalitats — la consagració del qual figura en la capçalera de llur programa polític — n'és un esperançament fundat.

A Catalunya no passa igual. El seu renaixement ha començat a infantar-se un xic reraçagat en comparança amb el de les altres nacionalitats opreses. El sentit extremadament materialista del nostre poble, d'una banda; d'altra, l'esquarterament de les quatre regions (1) que congriaren la nostra Nació — que ha pervingut àdhuc una barrera espiritual que sortosament tendeix a fer-se fonedissa, i, ultra això i en un sentit molt més punyent, la manca d'un partit obrer radicalment nacionalista, fan que Catalunya no pugui pas estar certa de que la seva total lliberació pervingui conjuntament amb la propera paufutura.

Malauradament la força nacional de Catalunya gairebé exclusiva ve vinclada en el partit heterogeni de la «Lliga Regionalista». El nom d'aquest partit — encara que verament sia fals — ja indica el seu caràcter moderat.

Perxò no podem culpar a la Lliga del fet de que la nostra llibertat *no sigui imminent*. La Lliga, pel contrari, ha donat el summum de la Santa Estridència.

Un partit — conglomerat predominantment de dretes—els seus components més nombrosos són la classe mitja i la dels rics comerciants — no podia pas fer més en el camí de les reivindicacions nostrades. Si alguna estranyesa causa el moviment de la Lliga és precisament per son radicalisme, ço que fa que sembli una paradoxa la seva actuació.

En Francesc Cambó, *leader* de la minoria regionalista al Congrés, a últims de juny de 1916 ja plantejà amb tota sa cruesa el problema nacionalista de Catalunya.

La Lliga no ha pecat, doncs, per manca d'activitat profitosa pel nostre reviscolament nacional. Gairebé únicament a ella — al seu partit — es deuen totes les victòries que havem assolit i tota la virior de la nostra vida nacional.

(1) Catalunya, Rosselló, Valencia, Mallorques.

La figura gegantina d'En Prat presencià la nostra redempció des de l'enviliment, iniciant els planys primer, l'actitud protestatària després i la joia serena de la nostra reconstrucció espiritual com a Poble darrerament.

Però la Lliga no ho ha pogut fer tot. L'obra obrerista, la tasca de les reivindicacions obreres no ha pogut aconseguir-la quan ha provat d'intentar-la. De primer no la intentà, perquè aquesta força ja tenia l'orgue adequat en el partit polític anomenat l'Esquerra Catalana. Quan aquest partit gairebé s'esmicolà, la Lliga no podé contenir-lo ni aconduir-lo i aquest s'en anà vers els camps de l'obrerisme centralista perquè els capdills d'aquell partit de llavores eren els que cridaven més, i la incultura sent com una mena d'atracció cap el *crit*, i més quan els qui la pateixen es veuen fortament punyits en ço que és més sensible — dit millor, sensitiu, — en lo material.

Així mentre en els altres països el poble — llà on predomina la indústria com ací, l'obrer — lluitava adés i suara per a reivindicar els drets de tot agrupament nacional a ésser Estat, aquí tot el pes de la batalla l'havia de lliurar la Lliga començant per omplenar de virior els sentiments assats egoistes i materials i reposats dels nostres burgesos. Amb això sol la Lliga, radicalitzant el seu partit, ja feia de taumaturg.

Aquesta absència d'un partit d'esquerra essencialment català, que, damunt de les seves aspiracions, exigències i reivindicacions de classe, no suportés el pes acaronador dels ideals patriòtics — reivindicació que, com diu En Rovira i Virgili, és una qüestió prèvia en la resolució de tot problema obrerista i socialista, o de democràcia en general — ha sigut la causa més pregona de la nostra ineptitud per assolir ara *el regiment de nosaltres per nosaltres mateixos.*

D'altra banda, el fet de que totjust ara les regions germanes de la Catalunya estricta — València, Mallorca, Rosselló — comencin a incorporar-se a aquest moviment de reintegració nacional, contribueix també a retrassar l'hora de la nostra llibertat.

Perxò no havem d'il·lusionar-nos massa amb l'hora de la pau, per lo que en ella serà; però si en canvi podem estar ben certs de que si bé ella no ens durà instantàniament i automàtica ço que tots els patriotes catalans desitgem, si que ens durà, emperò, cap a la ruta curta i drecerenca que mena a la consecució de ço que en l'humà constitueix l'ideal màxim del nostre esperit.

***

Hi ha un altre fet que fa minvar la nostra força nacional: el materialisme excessiu del nostre poble.

Es tristíssim per a tot nacionalista català veure com l'actitud positivista del nostre poble pugui servir, si bé no de justificació, si de pretext perquè apareixin impreses afirmacions com aquesta, eixida de la ploma d'un home tan eminent — sens que això vulgui dir res del nostre assentiment a mantes afirmacions d'ell que rebutgem amb tota l'ànima i conseqüentment amb tota la raó que és facultat d'ella — com En Miquel Unamuno, el qual ha dit *que havíem vengut la nostra ànima* — ço és, que havíem renunciat a la vida lliure del nostre Poble — *a canvi d'un aranzel;* i perquè el nostre moviment, el catalanisme, hagi pogut ésser considerat freqüentment pels qui no ens coneixen gaire com un moviment, com una valor, com una política o com un conjunt d'interessos econòmics.

***

Vol dir lo exposat que havem d'ofegar els nostres ideals o que si no fem això havem de desesperar-nos? De cap de les maneres. Ara més que mai — ara és l'hora, ha dit En Bertran i Musitu — havem d'amanyagar els nostres ideals patriòtics amb l'escalf del més abrusador entusiasme. En aquests moments qualsevulla repòs representaria un cap-en-darrera en el camí de l'èxit que va seguint el nostre moviment nacionalista. Tots devem treballar per a intensificar i estendre a totes les contrades, a totes les classes, el nostre sentit conscient de reconstrucció.

Tot afebliment en lo radical de les nostres vindicacions seria igualment perjudicial que la desesperança.

Esguardem sempre les característiques del Nacionalisme a Catalunya i continuem-les. De des fa molt temps ni una gota de sang ha tacat les nostres mans en les nostres lluites nacionalistes. La lluita que havem sostingut i que sostenim encara, és una lluita de Serenor per la certitud del Triomf. Gairebé totes les revolucions nacionalistes eren congriades per un gran Sentimentalisme, àdhuc en un esclat de passió roent. El Seny, en canvi, és el que ha presidit la nostra tasca. Sense ésser exclusiu, és predominant. I és remarcable el que ara, amb aquesta preeminència de la Raó — que és l'antorxa que ens ha il·luminat en els temps boirosos de malanança de la nostra lluita nacional, — augmenten i són més reals totes les manifestacions del culte a la nostra llengua, al nostre dret, al nostre art, al nostre caràcter, als costums de la plebs catalana...

Cada problema nacionalista—ha dit En Cambó en el discurs pronunciat al Parlament de Madrid, al promoure's el debat nacionalista — és un problema ú, i distint de tots els altres. Si hom

veu dos problemes nacionalistes iguals, o un d'ells és fals, o bé ho són tots dos.

Doncs bé; la característica essencial del nostre moviment és la Fortitud per tal com s'apoia en la Raó, puix la consciència — que la fa pervenir voluntat — enrotlla tota la nostra activitat.

***

Quina és, doncs, la nostra sort? Quan Catalunya serà pels catalans?

Abans hem dit que la lliberació de Catalunya no era un fet imminent. Ara afegim, per complementar ço que havem dit: *La lliberació de Catalunya és certament propera.*

A l'hora de la pau el plet de Catalunya — segons sembla — no serà pas resolt. L'Espanya — l'Espanya castellana — viu tan reraçagada, que és inepte per a compendre com la millor solució per ella és l'organització de la Península en un sentit federatiu.

Però el món fa via. Després de la pau, l'imperi del Dret tendirà a dominar arreu. Espanya es veurà despertada bruscament per la Societat de les Nacions — que pot trigar alguns anys en constituir-se, però que es constituirà — i esma perduda s'asseurà en un lloc d'aquella Gran Entitat.

No és fàcil que allà continuï en sa pobre actitud. Tot lo més, de primer, podria fer dos o tres rebequeries, però els Estats companys esclatarien a riure, i llavores Espanya es deixondiria de cop i volta cap els corrents moderns, i ella mateixa, ja capacitada — per l'escarment del mal paper fet — serà la primera en voler resoldre els plets nacionalistes de la Península. En cas contrari, amb tot i la nostra bona voluntat, cauria en l'abjecció d'un poble envilit, i no hi hauria més remei que anar fatalment a la independència. Nosaltres hauríem fet els possibles per aixecar l'Espanya caiguda; però com l'Espanya no volgués deixondir-se i renegués de la lliberació que li oferissim, llavors ja tota germanor seria impossible i ens avergonyiríem de que els seus pobles fossin els nostres germans i ens en separaríem per a seguir sense trabes la via del Treball, del Progrés i de la Justicia.

RAIMOND NEGRE I BALET.

CRÓNICA INTERNACIONAL

LOS OBREROS BRITÁNICOS Y LA PAZ. — El jefe del partido obrero británico dijo lo siguiente en su discurso pronunciado el día 9 del actual: «En la situación creada por la oferta de paz alemana, el partido obrero se colocó sólidamente al lado del Presidente Wilson. Continuará apoyándole en vista de que el programa de paz formulado por el Presidente Wilson encarna los objetivos de guerra del partido obrero organizado.

»A los pueblos en general manifestó el partido obrero que la paz que la democracia inglesa deseaba era una paz de justicia imparcial. No deseaban la disolución del pueblo alemán; sólo querían la destrucción de este poder arbitrario que, a su juicio, proyectó la guerra y la continuó con desolado furor. Antes de que la paz se pueda hacer, este poder debe capitular incondicionalmente. En esta última fase se descubrió claramente que la entrega incondicional por parte de los gobernantes de Alemania era necesaria para que los intereses vitales del pueblo alemán pudiesen ser salvaguardados.»

ELS ESCANDINAUS I LA SOCIETAT DE LES NACIONS. — El segon Congrés parlamentari interescandinau, que s'ha reunit darrerament a Copenhague, ha adoptat les resolucions següents:

1.ª L'establiment de la Societat de les Nacions serà el primer mitjà d'assegurar una pau permanent. Una tal Societat ha d'ésser també una Lliga de la pau i ha de compendre totes les nacions; no solament serà el mitjà més eficaç d'impedir la guerra, sinó que assegurarà així mateix a totes les nacions les condicions d'existència independent i la lliure vida econòmica.

2.ª Es de la més alta importància que la Societat de les Nacions estigui fundada sobre l'obligació mutual per als Estats contractants de sotmetre totes llurs diferències susceptibles d'ésser resoltes per la via diplomàtica, o un procediment enterament pacífic, de manera que cadascuna de les parts no tingui en compte sinó consideracions de dret i llurs diferències rebin en definitiva la solució, sigui davant un Tribunal permanent internacional, sigui davant el Tribunal actual de La Haia.

3.ª El Congrés interescandinau fa una crida a tots els Governs, beligerants o neutres, que han constituït comités separats per a l'estudi dels problemes que es refereixen a la Lliga de les Nacions, i prega encaridament a tots els grups parlamentaris que sotmetin aqueixos problemes a la discussió universal, sobre la base dels treballs preliminars que va fer la Lliga interparlamentària abans de la guerra.

LA PETICIÓN DE PAZ. — Desde el 6 de octubre empezaron los imperios centrales las solicitudes concretas de paz, después del nombramiento del Príncipe de Baden como canciller del imperio. Dirigiéronse al presidente Wilson solicitando establecer un armisticio y negociaciones de paz bajo la base de los catorce puntos del programa de Wilson. Se han cambiado algunas notas, resultando que los Aliados no aceptan tratar con los hombres del régimen que provocó la horrible guerra; que no aceptan la existencia de la monarquía dual austro-húngara, sino de otros estados; condenan los recientes torpedeamientos del *Leinster*, etc., etc., y que por todas esas razones es Foch y no Wilson quien tiene por ahora la palabra. Creemos que es muy cuerda la conducta de los Aliados, pues necesitan

firmes garantías para asegurar una paz franca y durable o casi eterna. Si el pueblo alemán despierta de sus errores, debe desterrar radicalmente a los hombres y al régimen militarista que le han llevado al fracaso. — T.

LA CUESTIÓN DE ALSACIA-LORENA. — Según una nota oficiosa procedente de Washington, parece ser que en América no existió nunca la menor duda con respecto a la cuestión de la Alsacia-Lorena y se ha pensado siempre que estas dos provincias deben ser devueltas a Francia en iguales condiciones que estaban antes de la guerra de 1870

Si bien al empezar la guerra creímos posible la paz bajo la base de un régimen independiente o autónomo para Alsacia-Lorena bajo la égida de la Sociedad de las Naciones. Hemos de recordar aquí el artículo publicado en el n.º 8 de esta revista sobre «La cuestión central» debido a la prestigiosa pluma de nuestro colaborador Sr. Rovira y Virgili, sobre tan trascendental cuestión, criterio que, como se puede ver, coincide con las corrientes dominantes en Norte América.

LA RENDICIÓ D'AUSTRIA-HUNGRIA. — En el moment d'entrar en prempsa aquest número ens arriva la nova de la sumissió del Govern d'Austria Hungria a les condicions dictades per Wilson.

CRÓNICA REGIONAL

EL SR. JOSEP PELLA I FORGAS I EL DRET CATALÀ. — Havem de donar compte en aquesta crònica de la mort de D. Josep Pella i Forgas. La personalitat del Sr. Pella era prou coneguda, per a que tinguem de fer aquí el seu panegíric.

Jurisconsult eminent, amantíssim del dret comú de Catalunya — mal anomenat foral per alguns poc enterats, — era un dels més ferms conreuadors de les lleis de la nostra terra. Les seves obres meritíssimes sobre el Dret Civil Català són recercades i estudiades amb fruïció no solament per advocats i curials, sinó fins per literats, historiadors i erudits admiradors de les nostres consuetuds i tradicions. Amb la mort del Sr. Pella és probable que el nostre Dret reberà una forta sotregada, car va despareixent, per dissort, aquell estol de jurisconsults que amb estudi conciençut i amb verb exaltat anaven depurant ço que amb la parla constitueix la manera de ser, sentir i pensar d'un poble sobri, conscient i d'un profond esperit pràctic com és i fou més encara el nostre poble català. Sembla que avui l'estudi del Dret des del punt de vista doctrinal i espiritual queda rel·legat a segon lloc; davant de la pràctica del Dret i les lluites forenses, els jurisconsults abandonen el dret català pel «común» de Castella quan aquest pot assegurar millor el triomf del litigant. I ens fa por l'horitzó que es deixa entreveure des de aquest punt concret, car, més que en l'eficàcia de juntes i comissions, creiem en l'eficàcia de la voluntat dels propis advocats catalans, convocant asamblees amb fi concret; sens aquesta voluntat ferma i decidida i quan dintre poc vagin desapareixent per llei natural de la vida els pocs jurisconsults que ens resten, que, com el Sr. Pella, encara senten un amor veritat pel Dret de Catalunya, aquest abandonament pels propis catalans caurà ferit de mort pres en les xarxes del centralisme acaparador. Fruit de les llargues vetlles que consagrà a l'estudi en la seva magnífica biblioteca, arxiu d'obres rares, com també santuari d'art per les valioses pintures antigues que formaren part de la seva col·lecció, foren ademés l'obra *Los Fueros de Cataluña*, de col·laboració amb J. Coroleu, *L'Història de l'Empordà* i altres llibres, follets i conferències de gran valor. El Sr. Pella i Forgas era un home de rica espiritualitat, de cultura complerta. A la manera dels jurisconsults romans sapigué alternar les àrides tasques profesionals amb el cultiu de la filosofia, de les arts i de l'eloqüencia. La seva vida es una lliçó per els esperits vulgars que converteixen l'exercissi de la carrera de lleis en tenir despatx i un manual sobre la taula amb negoci de plets.

Descansi en pau el malaurat Dr. Pella i Forgas, una de les millors i més preades glòries de la Catalunya contemporània. — S. i T.

EN GUILLEM M.ª DE BOSCÀ. — Altre jurisconsult eminent desapareix. Home de virtuts altíssimes i de gran valer que feien d'ell una figura venerable dins de la professió d'advocat, tan discutida com a rectitud en els que l'exerceixen. Autor també d'obres de gran valua sobre Dret català, i membre de l'Institut d'Estudis Catalans.

EL DRET I LA LLENGUA CATALANA. — La Junta de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació ha pres importants acords referents al projecte de reforma de les lleis Orgànica del Poder Judicial i d'Enjudiciament Civil i Criminal, a fi de que sien respectats el règim jurídic propi substantiu de les regions ibèriques que el posseeixin, així com la llengua i a la necessitat de que els funcionaris elegits sien sotmesos a tribunals constituïts per elements elegits per les entitats del territori on deuran actuar a fi d'assegurar el coneixement previ del règim jurídic i de la llengua del territori on actuaran els funcionaris.

LA LLENGUA CATALANA EN LES ESCOLES MUNICIPALS. — Per vint-i-un vots contra deu, va ésser aprovat a l'Ajuntament d'aquesta ciutat un dictamen proposant que en totes les escoles primàries elementals que tingui creades o en lo successiu estableixi l'Ajuntament barceloní, l'ensenyança deurà dar-se, per raons pedagògiques, en la llengua catalana. Aquesta és la part fonamental del dictamen que MESSIDOR aprova entusiastament. Hem de reconèixer que a Catalunya, i en aquest cas concret a Barcelona, es parlava un castellà pèssim i un català tan groller que fins avergonyia. En la major part de les escoles s'ensenyava indistintament als nois amb català i castellà, lo que feia que aquells acabessin per no parlar amb la deguda correcció cap de les dues llengües. Amb l'aprovació del dictamen de referència, tals inconvenients quedaran obviats. L'escola, prolongació del casal, perfeccionarà al noi en el català, i aquell més tard, per pròpia conveniència, necessitat, voluntat i convenciment, apendrà el castellà. Repetim, doncs, que l'acord pres ens sembla un medi lloable per lliurar al llenguatge català parlat de la degradació i corrupció en la qual ha caigut.

LES IL·LUSTRACIONS DEL PRESENT NÚMERO. — Havem de fer constar el nostre agrahiment a l'eminent esculptor i dibuixant Sr. Ismael Smith per

haver dibuixat expressament per MESSIDOR els meritíssims retrats de Mr. Wilson, i Srs. Cambó i Ventosa.

FRANCESC DE P. ALBÓ I MARTÍ. — Jove advocat de talent brillant, tracte cavallerós i amable, ex diputat, ha mort.

EN JOSEP MORATÓ. — En Josep Morató, el notable escriptor, l'atildat periodista, l'excel·lent amic, es mort, víctima de l'epidèmia regnant. MESSIDOR no deu fer aquí l'elogi del difunt que, com En Morató, tantes qualitats pròpies atresorava, no necessita de grans desprendiments dels altres. Solament hem de sentir amb pena la mort del benvolgut company, l'home ple de voluntat i de bonhomia. En Morató, que va fer les seves primeres armes literàries en *El Teatre Regional* i *La Veu de Catalunya* quan aquest últim era encara un setmanari, havia arribat per mèrits propis a redactor en cap de *La Veu*, ja convertida en diari, substituint a En Raimond Casellas. En *L'Esquirol* s'ens revelà En Morató com a gran novellista; en *Els habitants de la Lluna*, com a sutil humorista; en *Les engúnies del repòs*, com a excel·lent comediògraf, i en *La Jova*, com a tràgic i realista de primera força. Descansi en pau el benvolgut escriptor, mentres son record seguirà sempre vivint entre nosaltres.—F. S. R.

ALTRES VIDES DESTRUÏDES. — També ha caigut víctima de la funesta epidèmia el Sr. Alexandre Soler Marije, fill del difunt Sr. Soler Rovirosa, pintor escenògraf. L'Alexandre posseïa un esperit d'artista i un cor excel·lent, ple d'humorisme i de sàtira, que manifestà en algunes produccions teatrals i literàries que obtingueren joiós èxit. També ha mort el Sr. R. Roldós, fundador del diari *Las Noticias* i de la important agència d'anuncis Roldós i C.ª Altres cauen, altres surten lliures dels atacs de l'epidèmia. Als amics i parents donem nostre condol i l'expressió de nostra simpatia.

També ha desaparegut el Sr. A. de Sicars, marquès de San Antonio, distingit i estudiós advocat, autor de diversos treballs sobre qüestions criminalistes.

EN SANTIAGO SEGURA. — També ha mort víctima de la grippe aquest esperit emprenedor que ha dotat a Barcelona d'un centre d'art com les Galeries Laietanes i el Fayanç Català, que moltes grans ciutats envegen.

Sempre actiu, organitzà exposicions, fundà revistes com *La Revista Nova*, el *Vell i Nou* i preconitzà altres publicacions i manifestacions d'art. Nostre condol.

EL DR. DALMAU. — Altra nova fatal ens arriba al darrer instant. La mort del jove doctor Sr. Dalmau, quefe de la secció de Química Biològica en el Laboratori Municipal i ajudant de nostre estimat col·laborador Sr. Ramon Turró. El Dr. Dalmau havia seguit cursos a Austria i a Alemanya i més especialment a Harward (Estats Units). El seu esperit veram ent català i progressiu era àvid de saber i ple d'ardor. La seva pèrdua és un dol per Catalunya.

També ens arriba la trista nova de la mort del Sr. Francesc Bertran i Musitu, enginyer, i del seu germà Felip, ocorreguda a Sitges. Al seu germà Sr. Josep Bertran i Musitu, diputat, i demés família enviem també nostre sentit condol.

DISCURSO DE UNAMUNO. — En el banquete que le fué ofrecido junto con los Sres. Benito Pérez Galdós y Mariano de Cavia, pronunció el Sr. Unamuno un brillante discurso lleno de atinadas frases. Habló de la Fiesta de la Raza, y dijo que preferia celebrar la Fiesta de la Humanidad, que será el principio del fin del Despotismo. Dijo que va a ser fundada la Liga de las Naciones democráticas y que España, para entrar en ella, debe hacer penitencia. Dijo que la patria no debe estar por encima de todo, pues la patria es un medio y no un fin. Nuestra adhesión y nuestro aplauso.

UNIÓ NACIONALISTA CATALANA (Lavalle, 988, Buenos Aires). — Redactada y exposada amb el sentit expansiu, cult i disciplinat que solen tenir totes les manifestacions catalanes que ens venen d'enllà de l'Atlàntic (serà influència del medi) i dirigida a nostre Director, havem rebut una extensa lletra demanantnos l'adhesió moral a aqueix nou centre nacionalista de Buenos Aires, el fi del qual és laborar per a la llibertat política de Catalunya prenent com a base l'educació del poble català. Per tant, la novella associació aspira a la formació d'*«un fort i ben disciplinat partit nacionalista-socialista català»*.

La redacció i el programa són d'una oportunitat innegable i no cal dir que ens adherim espiritualment a la idea i rebrem amb plaer noves referents al desenrotlle pràctic del bell ideal de cultura i de justícia.

A LA MEMÒRIA DE CONCEPCIÓ ARENAL. — Sembla que l'Ajuntament de la Corunya té el propòsit de invitar a tots els demés Ajuntaments i corporacions d'Espanya per a que s'adhereixin al projectat homenatge a la que fou en vida la insigne escriptora Na Concepció Arenal. MESSIDOR s'associa ferventment a tal homenatge i en son degut temps rendirà son tribut d'admiració a l'admirable polígrafa.

BIBLIOGRAFÍA

En aquesta secció donarem compte de tots els llibres dels quals ens sien enviats dos exemplars.

En esta sección daremos cuenta de todos los libros de los cuales nos sean mandados dos ejemplares.

EGLOGUES, seguida d'EL POEMA DELS CAMINS, per Alfons Maseras. — Edició Epitalàmica. — Oliva de Vilanova. Barcelona.

Ja parlàrem d'aquesta esquisida edició, ofrena al Sr. Maseras per molts amics en ocasió de les seves noces. Una sabor hel·lènica i sota la placidesa bucòlica una suau inspiració cristiana. Heu's-aquí les notes dominants d'aquest aplec de composicions poètiques, degudes a la ploma d'aquest delectíssim esperit, orfevre de les lletres catalanes.

CONTES A L'ATZAR, del mateix autor. — Societat Catalana d'Edicions. Barcelona.

La més bella col·lecció de contes en prosa donada a llum per aquest autor. El seu verb, tantost passional i exaltat, tantost serenament idíl·lic, ve expressat en aquestes produccions recomanables. Citarem alguns títols: *Calitarc; Les tres professes de Bruges; Somni d'un vespre de Tardor; El crim d'Octavi de Romeu; Roda-soques*, etc. — T.

LITERATURA CATALANA. PERSPECTIVA GENERAL, per Lluís Nicolau d'Olwer. Publicacions de *La Revista.* — Barcelona. — 2 pessetes.

Llibre que serà sempre d'actualitat i de profit el llegir-lo. L'origen de la literatura en llengua vulgar romànica religiosa, els diversos moviments d'integració i d'expansió a l'estranger, el caràcter nacional, l'aspecte medieval, la decadència i la renaixença, tot ve desenrotllat amb mètode perfecte. Enumerats i criticats van els escriptors i pensadors, com les produccions anònimes més capdals, amb citacions històriques en apoi. Ramon Llull i Arnau de Vilanova hi ocupen lloc preferent. No sabem quins motius tindrà el Sr. Nicolau per a preferir anomenar «espanyola» la llengua «castellana», en el curs de la seva valiosíssima i recomenable obreta. — T.

TRES GRANDES INGLESES: MOORE, WELLINGTON Y SHAKESPEARE, por José Casadesús, Pbro. — Hijos de Emilio Detouche. Barcelona.

Folleto ameno, ilustrado con tres hermosos retratos.

ECOS DE LA TRAGEDIA, por Jaime Brossa. — Barcelona.

Colección de selectas descripciones sobre hechos vividos relacionados con la guerra, debidos a la pluma brillante y aguda del Sr. Brossa. El Sr. Brossa no pierde ocasión, así en sus libros como en sus artículos de *La Publicidad,* para fustigar las taras i las claudicaciones humanas, como las de Cataluña, con el fin de provocar reacciones saludables. Abomina del espíritu bullanguero «español», cuya educación se forma más en las plazas de toros que en la escuela, como también del espíritu excesivamente positivista catalán. Tal vez escasea en sus amenos trabajos ese espíritu de coordinación y de organización que hace triunfar precisamente esos espíritus positivistas, imponiéndolos a otros más idealistas pero menos disciplinados.

LA VIE ET LES VIES. Louis Gastin. — Edition de *La Synthèse,* rue des Trois-Rois, Marseille. — 1 fr. 25.

Louis Gastin possède des qualités de physiologiste, de mathématicien et de spiritualiste, avec le sens et le respect de l'être vivant, en même temps que la passion de la méthode, et la foi raisonnée en l'âme et le Divin, il ne veut pas que l'Esotérisme soit inférieur en contrôle et en certitude aux autres sciences. Il étudie la Vie Universelle et ses modalités.

1º La vie atomique ou minérale, manifestation supérieure: la cristallisation.

2º La vie cellulaire ou végétative (végétale); manifestation supérieure: l'instinct.

3º La vie instinctive ou animale, dont le terme évolutif est le psychisme automathique.

4º La vie psychique, humaine, dont la manifestation supérieure s'exprime par la Conscience morale, la Volonté libre, la Pensée créatrice.

Peut être existe-t-il quelque fait dans l'infini des mondes, un regne «angélique» qui tend, vers une manifestation plus élévée encore, dont l'ampleur nous effraye à nous, pauvres êtres humains.....

EL MENSAJERO DE LA ESTRELLA, publicación mensual portavoz de los miembros de la Orden de la Estrella de Oriente. — Buenos Aires, casilla 1,484.

Publicación espiritualista que en el fondo nos parece de tendencias poco definidas, citando sentencias de diversas religiones, aspirando, no obstante, a obtener un mejoramiento espiritual, cosa factible tomando como base les sentencias cristianas, en cuyo fondo original existe la esencia misma de las otras religiones aludidas. La obra de Jesucristo ha estado adulterada por los hombres. Todo esfuerzo encaminado a infiltrar en la conciencia individual y social sus principios es obra laudable, como lo es toda obra dedicada a obtener el mejoramiento humano por métodos claros y sinceros. — T.

SIX CONTES ET DEUX RÊVES, par Louise Faure-Favier, chez Eugène Figuière, 7, rue Corneille, Paris. — Prix: 3 fr. 50.

Les *Six Contes et Deux Rêves* sont le premier livre que donne au public Mme. Louise Faure-Favier.

Ses chroniques du *Gil Blas,* de *Paris Midi* et de *L'Eclair* ont mis cet écrivain en vue, parmi les moralistes de ce temps. L'ironie la plus fine et le bon sens le plus aiguisé, s'exprimant dans une forme nerveuse et fluide tout à la fois, laissaient prévoir qu'elle excellerait également dans les œuvres d'imagination.

On retrouve, en effet, dans *Six Contes et Deux Rêves,* la charme, la distinction, et, pour tout dire, la «race» par où l'auteur de la série des *Femmes et la Guerre* marque naturellement ses écrits. A cela vient s'ajouter ici un sentiment singulièrement délicat de la nature. La plupart des contes qui composent ce volume se déroulent dans le cadre agreste du Forez, pays de l'*Astrée,* dont la contemplation forma le cœur d'Honoré d'Urfé.

Mais il y a aussi, dans ce livre, des pages où l'émotion le cède, quand il le faut, à une raillerie mesurée, discrète et pourtant mordante.

Une personnalité riche, variée, complexe en sa saine franchise, s'affirme dans ce livre.

.....

Le premier des contes est en réalité un rêve, un délicat rêve d'amour de jeune fille. Le deuxième est un chef-d'œuvre arraché de la réalité, qui émeut jusqu'aux larmes par la touchante description de la rencontre de l'héroïne avec un ancien ami revenu aveugle de la guerre; dans la plupart des autres contes nous regrettons de retrouver ce sujet éternel qui avait infesté la littérature parisienne d'avant la guerre, c'est à dire, «le mari qui trompe la femme, la femme qui trompe son mari». Les femmes de madame Louise Faure restent cependant spirituelles. — P.

RAPPORT SUR LA VIOLATION DU DROIT DES GENS EN BELGIQUE. — Le Hâvre.

C'est un nouveau rapport richement documenté sur ce sujet, qui continue la série.

REVUE D'ITALIE. — Rome. — Paris.

Le numéro 15 Septembre contient un article titulé «Vers la Société des Nations. Fédéralisme et Unionisme», par Antoine Petit.

PUBLICACIONS REBUDES

La Société des Nations, organe de la Ligue pour une Société des Nations. — Paris.

Soi-Même, 88, rue Rochechouart, Paris. — Marcel Sauvage, Joseph Rivière, R. M. Hermant, etc.

La Revista Quincenal. — Barcelona.

La Renaixença Catalana. — Perpignan.

Africa, revista española ilustrada.

Nostra Parla. — Barcelona, Mallorca, Perpinyà, València.

Vida Olotina, revista quinzenal. — Olot.

El Regionalista. — Sevilla.

Baluart de Sitges.

Etc., etc.

London County Westminster & Parr's Bank Ltd.

ESTABLECIDO EN 1846

CASA MATRIZ: 41, Lothbury, LONDRES

BARCELONA:
8 y 10, Paseo de Gracia

MADRID:
43, Calle de Alcalá

Capital autorizado	Ptas.	756.000,000
» desembolsado	»	104.840,442
Reserva	»	171.360,000
Depósitos	»	5,184.919,807

AFILIADO EN IRLANDA:

ULSTER BANK LIMITED

Capital autorizado	Ptas.	75.600,000
» desembolsado	»	12.600,000
Reserva	»	17.640,000
Depósitos	»	348.129,986

877 SUCURSALES EN EL REINO UNIDO

EN FRANCIA:

LONDON COUNTY & WESTMINSTER BANK (PARÍS) LTD

PARIS - BURDEOS - LYON - MARSELLA

CORRESPONSALES en todas partes del mundo — Operaciones de Cambio y Bolsa

El Banco concede facilidades especiales para la apertura de créditos documentarios

Se establecen cuentas corrientes en Pesetas, Libras, Francos y Dólares con intereses

TALLERES DE ARTES GRÁFICAS HENRICH Y C.ª—BARCELONA